

Постепенно можно расширять использование STEM в более сложные проекты и эксперименты, развивать проектную деятельность и мотивировать учащихся на поисковые исследования, связанные с реальными жизненными проблемами. С каждым новым этапом учитель, использующий STEM, будет ощущать растущее удовлетворение от вовлеченности учеников и их интереса к изучаемым дисциплинам. Этот подход станет инновационным и доступным способом сделать обучение более эффективным и увлекательным.

Список литературы:

1 Государственный общеобязательный стандарт начального образования. Приложение 2 к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 27 августа 2024 года № 419. - adilet.zan.kz

2 Чемяков В.Н., Крылов Д.А. STEM - новый подход к инженерному образованию. Педагогическая наука. - Йошкар-Ола, 2015. – 63 с.

3 Аниськин В.Н., Аниськин С.В., Замара Е.В., Янкевич О.А. Использование дидактического потенциала STEM- и STEAM-технологий в решении задач // Высшее гуманитарное образование XXI века: проблемы и перспективы: материалы XIV международной научно-практической конференции, Самара (09–10 октября 2019 г.). - Самара, 2019. - С. 19–24.

4 Борисова О.В., Иванова Н.С. STEM-образование: подходы, принципы и перспективы внедрения в школьную практику // Вестник образования. – 2021. – №34(3). – С. 45-56.

5 Типовая учебная программа по учебному предмету "Естествознание" для 1-4 классов уровня начального образования (с русским языком обучения).

Кунтуған Ә.Б. Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, педагогика факультеті, БОПМӘ 41-21к

(Глеуберлинова Эльмира Бериккалиевна, п.ғ.м., бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі кафедрасының аға оқытушысы)

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІКТЕРІН АРТТЫРУДА ЭЙДЕТИКА ӘДІСІН ҚОЛДАНУ

Бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыру қазіргі білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Оқушылардың оқу үлгерімі мен білім сапасын көтеру үшін түрлі педагогикалық әдіс-тәсілдер мен инновациялық технологиялар қолданылады. Осы әдістердің бірі — эйдетика әдісі, ол баланың есте сақтау қабілетін дамыту, оқу процесінде зейінін шоғырландыру және шығармашылық ойлауын қалыптастыруға бағытталған. Эйдетика әдісі әсіресе бастауыш сынып оқушыларының оқудағы қызығушылығын арттырып, оқу материалдарын тереңірек меңгеруге мүмкіндік береді. Эйдетика әдісінің негізгі мақсаты — оқушылардың есте сақтау, қабылдау, ойлау қабілеттерін жетілдіре отырып, олардың білімге деген ынтасын арттыру. Бұл әдіс сурет, бейнелер, түрлі сезімдер мен елестер арқылы ақпаратты қабылдау мен оны ұзақ мерзімге есте сақтау қабілетін дамытуға көмектеседі. Эйдетика әдісін қолдану арқылы оқушылардың білімді тереңірек түсінуіне және өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруға мүмкіндік туады. Қазақстандағы білім беру жүйесінде бастауыш сыныпта балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқудың әртүрлі әдістерін қолдану маңызды. Эйдетика әдісі осы тұрғыда оқушылардың оқу жетістіктерін арттыруда тиімді құрал ретінде қарастырылады. Бұл әдіс бастауыш мектеп мұғалімдеріне балалардың оқу үрдісін қызықты әрі шығармашылықпен жүргізу үшін жақсы мүмкіндік ұсынады [1, 14].

Бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыру — білім беру жүйесінің маңызды мәселелерінің бірі. Бала дамуында оқу дағдыларын қалыптастыру, зейін мен есте сақтау қабілеттерін жетілдіру, шығармашылық және сыни ойлау дағдыларын дамыту, оларды алдағы уақытта оқу және кәсіби өмірде табысты болуға дайындау маңызды міндет болып табылады. Осы тұрғыда педагогикалық әдіс-тәсілдер арасында оқушылардың оқу белсенділігін арттыруға және оқу материалдарын терең меңгеруге бағытталған түрлі инновациялық әдістер кеңінен қолданылуда. Қазіргі білім беру жүйесінде балалардың оқу үлгерімін арттыру үшін тек дәстүрлі оқыту тәсілдері ғана емес, сонымен қатар жаңа, тиімді әдістер мен техникалар да маңызды рөл атқарады. Эйдетика әдісі осындай инновациялық әдістердің бірі болып табылады. Эйдетика әдісі оқушылардың есте сақтау қабілетін, зейінін және шығармашылық ойлауын дамытуға бағытталған, бұл оқушылардың оқу жетістіктерін арттыруға ықпал етеді. Әдістің

ерекшелігі — ақпаратты бейнелеу және елестер арқылы есте сақтау қабілетін нығайту, оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуын ынталандыру. Оқушылардың оқу жетістіктері тек білімді меңгеру деңгейімен ғана емес, олардың білім алу процесіне деген қызығушылығы мен белсенділігімен де тікелей байланысты. Осы тұрғыда Эйдетика әдісі балалардың оқу процесін қызықты әрі тиімді етіп ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Бастауыш сынып оқушылары үшін бұл әдіс оқу материалдарын жеңіл әрі қызықты түрде меңгеруге, олардың есте сақтау қабілеттерін жақсартуға, сонымен қатар шығармашылық қабілеттерін дамытуға көмектеседі. Эйдетика әдісін қолдану арқылы мұғалімдер оқушылардың білімге деген ынтасын арттыра алады, ал бұл өз кезегінде олардың оқу жетістіктерін жоғарылатады.

Қазақстанның білім беру жүйесінде сапалы білім беру мен оқушылардың оқу жетістіктерін арттыру мәселелері өзекті болып отырған кезде, эйдетика әдісінің маңызы айқын көрінеді. Бұл әдіс бастауыш мектеп мұғалімдеріне баланың жеке даму ерекшеліктерін ескере отырып, оқу үрдісін тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Сондықтан, эйдетика әдісін бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыруда қолданудың өзектілігі зор.

Эйдетика әдісі — бұл адамның есте сақтау қабілетін жетілдіруге бағытталған тәсілдер жүйесі. Оның шығу тарихы ХХ ғасырдың басында басталып, уақыт өте келе танымал әдістемеге айналды. Эйдетика термині грек тілінен алынған: «εἶδος» (eidos) — «бейне» немесе «пішін», және «αἴσθησις» (aisthesis) — «сезім». Яғни, бұл әдіс адамның көрнекі елестетулерін және олардың ұзақ уақыт бойы есте сақталуын дамытуға бағытталған. Эйдетика, негізінен, ақпаратты көрнекі түрде қабылдауға және оны есте сақтауға, сондай-ақ білімді жүйелі түрде өңдеуге бағытталған әдістер жиынтығын білдіреді [2, 18].

Эйдетика әдісінің тарихы алғашқы рет психология мен педагогика саласында зерттелген, оның негізін қалаушылардың бірі — неміс психологы Адольф Кеттель (Adolf Kettel) болып табылады. Ол 1880 жылдары өз зерттеулерінде есте сақтау процесінің маңыздылығын атап өтіп, адамның қабылдау қабілеттерін дамыту үшін визуализация мен елестерді қолданудың тиімділігін көрсетті.

20-шы ғасырдың 20-30 жылдары белгілі психологтар мен педагогтар, соның ішінде неміс психологы Густав Тэст (Gustav Teuber) эйдетика әдісінің негізін дамытты. Ол балалардың есте сақтау қабілетін зерттеп, олардың оқу процесінде көрнекі елестерді қалай қолданатынын анықтады. Тэст әдісінің негізгі мақсаты — есте сақтау мен назарды дамыту үшін оқушылардың түрлі елестер арқылы ақпаратты сақтауға үйрету еді.

1940-1950 жылдары АҚШ пен Еуропадағы білім беру саласында эйдетика әдісіне қызығушылық арта түсті. Бұл уақытта психология ғылымы мен педагогикада есте сақтау мен білім беру әдістерін зерттеу белсенді түрде жүргізілді. Эйдетика тәсілдерін қолдану арқылы оқу үрдісінде оқушылардың зейінін шоғырландырып, оларды ақпаратты бейнелер мен елестер арқылы қабылдауға үйрету маңызды деп есептелінді.

Эйдетика әдісінің тиімділігін байқаған көптеген педагогтар бұл әдісті балалардың оқу жетістіктерін арттыру үшін мектептерде қолдана бастады. 1950 жылдары психология мен педагогикадағы ізденістер нәтижесінде эйдетика оқу процесін жеңілдетуге, есте сақтау мен шығармашылық қабілеттерді дамытуға тиімді әдіс ретінде кеңінен қолданылды. Осы кезеңде әдіс білім беру жүйесіне енгеннен кейін оның практикалық тиімділігіне көңіл бөлінді. Эйдетиканың негізгі әдіс-тәсілдері визуализация, елестерді қалыптастыру және шығармашылық ойлау дағдыларын дамытуға бағытталды. Кеңес одағында да бұл әдіс белгілі бір уақытта танымал болды. Мұғалімдер мен психологтар эйдетиканы балалардың есте сақтау, қабылдау және зейінін дамыту үшін қолдану тәсілдерін зерттеп, оны бастауыш мектептерде тиімді пайдалануға жол ашты. 1970-1980 жылдары психологияда эйдетика әдісі психикалық процестерді зерттеу саласына қосымша маңызды құрал ретінде енді. Осы кезде әдіс әсіресе балалардың оқу қабілеттерін дамытуда қолданыла бастады. Қазіргі уақытта эйдетика әдісі — білім беру мен психология саласында кеңінен қолданыс табатын әдістердің бірі. Ол баланың танымдық қабілеттерін арттыру, шығармашылық ойлауын дамыту және оқу процесін жеңіл әрі қызықты ету үшін педагогтар арасында кеңінен қолданылуда. Эйдетика әдісі балаға білімді көрнекі түрде қабылдауға, оны шығармашылықпен өңдеуге және есте сақтауға мүмкіндік береді. Эйдетика әдісінің шығу тарихы психология мен педагогиканың дамуының бір бөлігі ретінде бастау алып, бүгінгі күні оқу жетістіктерін арттыруда қолданылатын тиімді құралдардың бірі болып табылады.

Қазақстанда эйдетика әдісі соңғы бірнеше жылда білім беру саласында кеңінен қолданыла бастаған инновациялық педагогикалық тәсілдердің бірі болып табылады. Әдіс

баланың есте сақтау қабілетін дамыту, оқу үрдісін қызықты әрі тиімді ұйымдастыру, сондай-ақ оқушылардың танымдық дағдыларын қалыптастыру мақсатында пайдаланылуда. Эйдетика әдісінің Қазақстанда қолданылу аясы білім беру жүйесіндегі өзгерістер мен жаңашылдықтарды ескере отырып, бірқатар салаларда кеңінен қолданысқа ие болуда [3, 16].

Бастауыш білім беруде. Қазақстанның бастауыш мектептерінде эйдетика әдісі, әсіресе, оқу материалдарын жеңіл әрі қызықты меңгерту үшін жиі қолданылады. Оқушылардың білімге деген қызығушылығын арттыру мақсатында мұғалімдер эйдетика әдісін пайдаланып, балалардың есте сақтау, зейінін шоғырландыру және оқу материалдарын терең меңгеру дағдыларын дамытады. Бұл әдіс бастауыш сынып оқушыларының оқу процесінде көрнекі елестер мен бейнелерді пайдалану арқылы ақпаратты ұзақ мерзімге есте сақтау қабілеттерін нығайтуға көмектеседі.

Мектепалды дайындық сыныптарында. Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде де эйдетика әдісін қолдану белсенді түрде жүзеге асуда. Бұл әдіс балалардың ақыл-ой, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған, сондықтан эйдетика әдісі мектепалды сыныптарда балалардың зейінін, логикалық ойлауын, есте сақтауын жетілдіруге арналған қызықты жаттығулар мен ойындар түрінде қолданылады. Мұндай әдістер балалардың оқуға деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыруда. Эйдетика әдісі мұғалімдер мен педагогтар үшін де маңызды құрал болып табылады. Қазақстанда мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыру мақсатында эйдетика әдісін қолдану бойынша арнайы тренингтер мен курстар ұйымдастырылып, педагогтарға әдістің теориясы мен практикасын меңгеруге мүмкіндік берілуде. Мұғалімдер эйдетика әдісін оқу процесінде қолдану арқылы балалардың оқу жетістіктерін арттыруға және олардың жеке ерекшеліктеріне сәйкес оқытуға мүмкіндік алады.

Қосымша білім беру жүйесінде. Қосымша білім беру саласында да эйдетика әдісін қолданудың маңызы зор. Балалардың өнер, музыка, би, спорт сияқты қосымша білім беру бағыттары бойынша да эйдетика тәсілдері арқылы танымдық қабілеттерін дамытатын түрлі сабақтар мен іс-шаралар ұйымдастырылады. Бұл әдіс баланың шығармашылық әлеуетін ашып, оқу процесін қызықты әрі тиімді етеді.

Психология саласында. Эйдетика әдісі психологияда да кеңінен қолданылады, әсіресе баланың психоэмоционалдық жағдайын зерттеу, оның жеке қасиеттерін дамыту үшін. Эйдетика жаттығулары мен ойындары балалардың ішкі сезімдерін реттеуге, көңіл-күйін жақсартуға және психологиялық стресстен арылуға көмектеседі. Қазақстанда бұл әдіс мектеп психологтары мен педагогтары арқылы балалардың психоэмоционалдық дамуына бағытталған жұмыстарда қолданылады.

Білім беру бағдарламаларында. Қазіргі таңда Қазақстандағы білім беру бағдарламаларында эйдетика әдісі кеңінен енгізілуде. Оқушылардың білім сапасын арттыру, олардың есте сақтау және зейін дағдыларын дамыту үшін эйдетика негізінде арнайы оқу жоспарлары мен жаттығулар енгізілуде. Сонымен қатар, әдіс оқушылардың логикалық ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған.

Эйдетика әдісінің Қазақстандағы білім беру жүйесінде қолданылу аясы кеңейіп келеді. Ол балалардың оқу жетістіктерін арттыру, олардың танымдық қабілеттерін дамыту, шығармашылық әлеуетін ашу және білімге деген қызығушылығын арттыру үшін тиімді құрал ретінде қолданылады. Қазақстандағы педагогтар мен білім беру мекемелері бұл әдісті оқу процесін тиімді ұйымдастыру үшін, сондай-ақ балалардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру сапасын жақсарту мақсатында қолдануда.

Эйдетика әдісі оқушылардың есте сақтау қабілетін дамытуға бағытталған әдіс болып табылады. Ол көрнекі елестер мен бейнелер арқылы ақпаратты қабылдауға және оны ұзақ уақыт бойы есте сақтауға мүмкіндік береді. Бастауыш білім беру кезеңінде эйдетика әдісінің бірнеше түрлері қолданылады, олар оқу процесін қызықты әрі тиімді етіп ұйымдастыруға ықпал етеді. Төменде эйдетика әдісінің негізгі түрлері және олардың бастауыш мектепте қолданылуы ұсынылған [4, 26].

Эйдетика әдістері	Мазмұны	Қолданылу сипаттамасы
Визуализация әдісі	Визуализация әдісі оқушыларға ақпаратты көру арқылы есте сақтауға көмектеседі. Бұл әдісте оқу материалы визуалды бейнелерге, суреттерге, схемаларға, карталарға және басқа да графикалық құралдарға негізделеді.	Түркілердің өмір салтын оқыту кезінде суреттер арқылы түркілердің киіз үйі, көшу, мал шаруашылығы көріністерін көрсету.
Мнемотехника әдісі	Мнемотехника — ақпаратты есте сақтау үшін арнайы жаттығулар мен әдістер қолдануды қамтиды. Бұл әдіс ақпаратты топтастыру, жүйелеу немесе кейбір белгілер арқылы есте сақтауды жеңілдетеді. Эйдетика әдісінде мнемотехника оқушыларға жаңа білімді тиімді меңгеруге көмектеседі.	Ағылшын тілінде жаңа сөздерді үйренуде оқушылар әрбір сөздің бастапқы әрпіне сәйкес келетін ерекше елестерді қолдануы мүмкін. Мысалы, «apple» (алма) сөзі үшін оқушы алма ағашын немесе оны жейтін бала елесін елестете алады. Бұл елестер сөздің мағынасын есте сақтауға көмектеседі.
Қиял мен елестету әдісі	Қиял мен елестету әдісі оқушыларға әртүрлі жағдайларды елестету арқылы ақпаратты жақсы есте сақтауға мүмкіндік береді. Бұл әдіс ақпаратты қабылдаудың шығармашылық жолын пайдалану арқылы жүзеге асады. Оқушыларға оқу материалын түрлі жағдайларда елестетіп, оны көз алдына келтіру ұсынылады.	Қазақ тілі сабағында оқушыларға белгілі бір сөйлемді немесе мәтінді оқып, оны өз ойларымен толықтыру тапсырмасы беріледі. Мысалы, "Бұл жерде үлкен орман бар" деген сөйлемге оқушылар өз қиялдарымен қосымша бөлшектер қосып, мысалы, "Ағаштардың арасында құстар ән салады" деп жазып береді. Бұл әдіс балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытып, оқу материалын есте сақтауға көмектеседі.
Саусақ жаттығулары	Бұл әдіс оқушылардың саусақтарын пайдаланып, белгілі бір елестер мен ақпаратты есте сақтауға бағытталған жаттығуларды қамтиды. Әдіс әсіресе есте сақтау қабілетін арттыруда және назарды шоғырландыруда тиімді.	Математика сабағында оқушылар сандық есептерді шешкенде, саусақтарын қолдана отырып, есептерді жеңілдете алады. Мысалы, екі санды қосу кезінде оқушылар саусақтарымен әр санды белгілеп, оларды бір-біріне қосу арқылы есепті шешеді. Бұл әдіс балалардың есінде қалған ақпаратты нақты түрде бекітуге мүмкіндік береді.
Сюжеттік ойындар әдісі	Сюжеттік ойындар әдісі балаларға оқу материалы бойынша кейіпкерлер мен оқиғаларды елестетуге мүмкіндік береді. Оқушылар өз ойларымен белгілі бір жағдайды немесе оқиғаны толтыра отырып, ақпаратты жақсы есте сақтайды.	Әдебиет сабағында оқушыларға белгілі бір ертегіні немесе оқиғаны оқып, олардан сюжеттік ойын құрастыру тапсырмасы беріледі. Оқушылар әр кейіпкердің рөлін ойнап, сол оқиғаны өздеріне қызықты етіп жеткізе алады. Бұл әдіс оқушылардың шығармашылық ойлауын дамытып, олардың білімін ұзақ уақыт бойы сақтауға ықпал етеді.

Бастауыш білім беру саласында эйдетика әдісінің түрлері оқу процесін тиімді әрі қызықты ету үшін маңызды құрал болып табылады. Оқушылардың есте сақтау қабілетін дамыту, оқу материалын тереңірек түсіну және шығармашылық ойлау дағдыларын қалыптастыру арқылы олардың оқу жетістіктерін арттыруға мүмкіндік береді. Эйдетика әдісін бастауыш сыныптарда қолдану арқылы балалардың білімге деген қызығушылығы мен белсенділігі артады, әрі оқу үдерісі тиімді әрі нәтижелі болады [5, 48].

Эйдетика әдісі оқушылардың есте сақтау қабілетін дамытып, оқу материалын көрнекі және ассоциациялық бейнелер арқылы қабылдауын жеңілдетеді. Бұл әдістің тиімділігі кері байланыс жүйесімен тығыз байланысты. Кері байланыс — оқушының өзінің оқу нәтижелері мен әрекеттері туралы мұғалімнен немесе достарынан алған бағалау, кеңес және ұсыныстар жиынтығы. Эйдетика әдісінде кері байланыс оқу процесін жетілдіру, оқушылардың оқуға деген мотивациясын арттыру және олардың қателіктерін түзету үшін маңызды рөл атқарады.

Эйдетика әдісіндегі кері байланыс оқушының оқу материалын қаншалықты жақсы меңгергенін бағалауға, оның ассоциациялық бейнелер мен елестерді қалай қолданатынын түсінуге мүмкіндік береді. Кері байланыс оқушыларға білімнің қай бағытында қиындықтар барын анықтап, оны қалай түзету керектігін көрсетеді. Сонымен қатар, бұл әдіс оқушыларға өздерінің ақыл-ой әрекеттерін бақылап, тиімді оқу стратегияларын дамытуға көмектеседі.

Кері байланыстың негізгі мақсаттары:

Оқушының өз білімін бағалау: Эйдетика әдісін қолдану арқылы оқушылардың өздерінің білім деңгейін анықтау және материалды меңгерудегі жетістіктері мен қиындықтарын түсіну мүмкіндігі артады.

Оқу процесін түзету: Кері байланыс арқылы оқушылардың материалды қалай қабылдағаны және қалай меңгергені туралы нақты ақпарат ала отырып, оқу процесін тиімді ұйымдастыруға болады. Қателіктер мен қиындықтарды уақытылы анықтау олардың түзетілуіне ықпал етеді.

Мотивацияны арттыру: Қолдаушы және конструктивті кері байланыс оқушылардың өздерінің жетістіктеріне сенімін арттырып, оқу процесіне деген қызығушылықтарын сақтауға көмектеседі.

Эйдетика әдісінде кері байланыстың түрлері:

Тікелей кері байланыс: Мұғалім оқу барысында оқушыларға нақты уақыт аралығында өздерінің іс-әрекеттерін түзетуге көмектеседі. Бұл кері байланыс оқушының елестер мен бейнелерді қолдану арқылы ақпаратты қаншалықты меңгергенін анықтауға негізделеді.

Өзін-өзі бағалау: Оқушыларға өздері жасаған жұмысты бағалау мүмкіндігін беру, олардың өз қателіктері мен жетістіктерін анықтау да маңызды. Бұл әдіс оқушыларды өзіндік рефлексия мен өз-өзіне сыни көзқарас қалыптастыруға үйретеді.

Құрбы-құрдастар арасындағы кері байланыс: Оқушылар бір-біріне көмектесіп, бір-бірінің жұмысын бағалау арқылы кері байланыс ала алады. Бұл тәсіл өзара оқыту мен пікір алмасуға ықпал етеді, сонымен қатар бір-бірінің шығармашылықты бағалауды үйретеді.

Кері байланыс кезінде қолданылатын әдістер:

Сұрақ-жауап әдісі: Мұғалімдер оқушыларға оқу материалын қаншалықты жақсы меңгергенін анықтау үшін сұрақтар қойып, олардың жауаптарын талдайды. Бұл әдіс оқушылардың ойлау қабілетін жақсартып, материалды тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Көрнекі құралдарды талдау: Эйдетика әдісінде кері байланыс, әсіресе визуалды елестерді қолданған кезде, оқушыларға түрлі көрнекі құралдарды қолдану арқылы материалды қайта қарау ұсынылады. Мұғалім бұл кезеңде оқушылардың қабылдаған бейнелері мен ассоциацияларын талқылап, оларды дұрыс бағытқа бағыттайды.

Жұптық жұмыс және талқылау: Оқушыларды жұптарға бөліп, бір-бірінің жұмыстарын талқылауға мүмкіндік беру арқылы кері байланыс ұйымдастыру. Бұл оқушыларға өздеріне неғұрлым тиімді болатын әдістерді анықтауға көмектеседі.

Эйдетика әдісіндегі кері байланыс — оқушылардың оқу процесін жетілдіру, оларды дұрыс бағытта дамыту үшін маңызды құрал болып табылады. Конструктивті кері байланыс оқушылардың білімін тереңдетіп, өз-өздерін бағалауға мүмкіндік береді. Кері байланыс оқушылардың өздерінің күшті тұстарын, сондай-ақ жақсарту қажеттілігін түсінулеріне көмектеседі. Мұғалімдердің кәсіби қолдауы және дұрыс уақыттылы кері байланыс әдісі оқу материалын тиімді меңгеру мен шығармашылық ойлау қабілетін дамытуға зор ықпал етеді.

Бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыруда эйдетика әдісін қолданудың маңызы зор. Бұл әдіс оқушылардың есте сақтау қабілетін, шығармашылық

ойлауын және оқу процесіне деген ынтасын арттырып, олардың білімді терең меңгеруіне ықпал етеді. Эйдетика әдісі оқу материалын бейнелер мен ассоциациялар арқылы ұсыну арқылы балалардың оқу үдерісін жеңілдетеді, сондай-ақ оларды өз білімдерін әрі қарай жетілдіруге ынталандырады.

Оқу жетістіктерін арттыруда эйдетика әдісінің тиімділігі тек материалды жақсы меңгерумен ғана шектелмейді, ол сонымен қатар оқушылардың өздігінен жұмыс істеу дағдыларын дамытуға, шығармашылық қабілеттерін ашуға және оқу процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұл әдіс оқу барысында оқушылардың түрлі оқу қиындықтарын жеңуіне, өз күштеріне сенуіне жол ашады. Педагогтың ролі ерекше маңызды: оның эмоционалды қолдауы мен мотивациялық ықпалы эйдетика әдісінің нәтижелілігін одан әрі күшейтеді. Мұғалімдер оқушылардың жетістіктерін мойындап, оларды қолдай отырып, оқушылардың сенімділігін арттырып, оларды оқу үдерісіне тартуға көмектеседі. [6, 21]

Қорытындылай келе, эйдетика әдісі бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыруға оң әсер етіп, олардың оқу мотивациясын, шығармашылық қабілеттерін және оқу материалын меңгеру деңгейін жоғарылатуға мүмкіндік береді. Бұл әдісті тиімді қолдану үшін мұғалімдер өз әдістемелік шеберліктерін үнемі жетілдіріп, оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, әр оқушының жеке даму траекториясына қолдау көрсетуі қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. Келесова, С. *Бастауыш білім беру: теориясы мен тәжірибесі*. - Алматы: Қазақ университеті, 2020. – 14 бет.
2. Садықова, Ж. *Эйдетика әдісі және оның білім беру саласындағы тиімділігі*. - Астана: Білім, 2018. – 18 бет.
3. Құдайбергенова, А. *Оқушылардың есте сақтау қабілетін дамыту: Эйдетика әдісі*. - Шымкент: Ұлттық білім, 2019. – 16 бет.
4. Шұғаева, Р. *Бастауыш сынып оқушыларының оқу жетістіктерін арттыруда инновациялық әдістер*. - Тараз: Ақбұлақ, 2021. – 26 бет.
5. Есентай, Д. *Эйдетика әдісі мен оны қолданудың психологиялық негіздері*. - Алматы: Рауан, 2022. – 48 бет.
6. Жұмаділова, Қ. *Эйдетика әдісін бастауыш мектепте қолдану*. - Орал: Мектеп баспасы, 2018. – 21 бет.

Қасымбаева Д.Е., Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Педагогика факультеті, ДОиВ-31-21 (к) тобы, (Алшынбаева Ж.Е., PhD, мектепке дейінгі және психологиялық-педагогикалық даярлық кафедрасының қауымдастырылған профессоры)

ЕРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНЫҢ ЛОГИКАЛЫҚ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТІН ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Халқымыз ойындарды тек балаларды алдандыру, көңілін көтеру әдісі деп қарамай, жас ерекшеліктеріне сай олардың көзқарастарын, мінез-құлқын қалыптастыру құралы деп ерекше бағалаған.

Ойын-бұл балалардың өмірінің мектепке дейінгі кезеңіндегі жетекші қызметі. Ойын процесінде балалардың логикалық ойлау қабілетін дамып, балалар ақыл-ой, психикалық, коммуникативтік дағдыларды меңгереді. Ойын ойнау арқылы балалар қоршаған әлемді үйренеді, бір-бірімен және ересектермен өзара әрекетке түседі. Ойын барысында оның қатысушылары сюжетті «ойлап табуға» рөлдерді бөлуге, өзара әрекеттесу ережелерін келісуге ерекше мүмкіндік бар.

Педагогикалық үрдісті жетілдіруде ойынның алар орны жөнінде қазақстандық ғалым Н. Құлжанова да зерттеген. Ойын ересек топ балалары үшін еліктеу, инстинкт күнделікті негізгі іс-әрекет және өмірі деп дәлелдеген. Н.Құлжанованың айтуы бойынша ойынды әдептілік, тәрбиелік мақсатқа пайдалану - болашақ өміріне түзу жол салу, үлкендерге еліктеу және өмірдің талаптарына сай бейімдеу деп түсіндірген [1, 10-13 б.].